

Žiť v dialógu s druhými

Umenie počúvať a byť otvorený názorom iných sú nevyhnutnou podmienkou pre život v láske. Potom bude vzájomný dialóg tou najprirodzenejšou príležitosťou, ako sa priblížiť k Pravde . Nový text v rámci úvah o „Výchove osobnosti“.

06.12.2018

„Pec preverí hrnčiarovu nádobu a človek je vyskúšaný v rozhovore. Na ovocí sa spozná, kto pestoval strom; na slovách sa ukáže zmýšľanie

ľudského srdca.“¹ Podstatným prejavom osobnej zrelosti je schopnosť viesť dialóg, postoj otvorenosti k druhým, ktorý sa prejavuje v srdečnom vzťahu a v úprimnej túžbe chápať každého človeka. Spoznávanie iných ľudí, iných kultúr nám prináša veľa dobrého, rastieme tým (...). Dialóg je pre vyzretie veľmi dôležitý, pretože človek v konfrontácii s inými ľuďmi, s inými kultúrami, dokonca i s inými náboženstvami rastie a dozrieva. Iste, existuje určité nebezpečenstvo: keď sa človek v dialógu uzatvára a háda sa; je tu nebezpečenstvo boja a to nie je dobré, pretože my vieme dialóg preto, aby sme si porozumeli, nie aby sme bojovali. A aký musí byť ten najhlbší postoj, aby sa dialóg viedol a nie, aby sa bojovalo? Miernosť, schopnosť pokojne sa stretávať s ľuďmi a kultúrami; schopnosť klásť inteligentné otázky: „Prečo je táto kultúra práve takáto?

Počúvať iných a potom hovoriť.
Najprv počúvať a potom hovoriť.“²

Umenie počúvať

Sväté písmo oplýva chválou na tých, ktorí vedia počúvať a naopak opovrhuje tými, ktorí si nevšímajú iných. „Ucho, čo počúva blahodarné napomenutia, bude prebývať v kruhu múdrych“³, hovorí kniha Prísloví; a apoštol Jakub odprúča, „Nech je každý rýchly, keď treba počúvať, pomalý, keď má hovoriť, pomalý do hnevu.“⁴

Svätopisci občas siahnu aj po jemnej irónii: „Kto sa rozpráva s hlupákom, akoby hovoril s ospalcom.“⁵

Častým problémom pri počúvaní je, že kým iný hovorí, spomenieme si na niečo, čo má nejakú súvislosť s tým, čo druhá strana hovorí a sme pripravený povedať „svoj názor“, len čo sa odmlčí. Rozhovor je možno živý, jeden druhému skáče do reči, ale nepočúva sa.

Inokedy je problémom to, že k rozhovoru nepríde spontánne, ale že ho treba obozretne vyhľadávať. V týchto prípadoch sa musíme vyhýbať domýšľavosti, t.j. sklonu v každej chvíli dávať najavo svoju duchaplnosť alebo svoje znalosti; naopak lepšie je byť otvorený a vnímavý, ochotný naučiť sa niečo od druhých, aby sme si každý deň rozšírili svoje obzory. Takýmto spôsobom budeme pozorne načúvať veciam, -bez toho, aby to bolo z našej strany pokrytecké-, ktoré nás možno spočiatku príliš nezaujímali; veľakrát ide o úprimnú snahu povzniesť sa ponad vlastné názory , urobiť druhým radosť a niečo sa priučiť. Umenie konverzáciu si vyžaduje zosúladiť odvážnosť s múdrosťou., záujem s taktnosťou, nebezpečenstvo s príležitosťou. Potrebné je neupadnúť do ľahkovážnosti, byť pripravený napraviť neuvážené alebo nevhodné slová, ktoré z nás azda vyklzli, alebo napraviť

kategorické tvrdenia, ktoré sme si mali lepšie premyslieť. V každom prípade dobré rozhovory vždy zanechajú nejakú stopu: predkladané myšlienky a argumenty prídu neskôr opäť na myseľ, objavia sa nové nápady a túžba v tejto výmene názorov pokračovať.

Otvorenosť k druhým ľuďom

Aký veľký kontrast je medzi tými, ktorých duch predčasne zostarne a tými, ktorí zostávajú mladými až do konca svojho života. Musíme si uvedomiť, že my všetci disponujeme prostriedkami, ktoré čakajú na využitie: nadanie, ktoré sme doteraz nevyužili, úsilie, ktoré sme nikdy nevyvinuli... Nech sme akokoľvek zaneprázdnení alebo unavení, nemôžeme sa zastaviť, prerušiť štúdium alebo ignorovať zmýšľanie druhých ľudí.

Je vhodné, aby sme vyšli zo seba; aby sme sa otvorili Bohu a cez neho aj

ostatným ľuďom. Iba tak prekonáme tento egocentrizmus, ktorý nás vedie k tomu, že prispôsobujeme realitu sveta našej úzkoprsnosti alebo nášmu obmedzenému videniu vecí. Budeme sa tak mať viac na pozore pred určitými nedostatkami, ktoré vytvárajú bariéry medzi ľuďmi a preto v sebe skrývajú v sebe istý stupeň nezrelosti: vyjadrovať sa kategoricky, hoci to často nezodpovedá našej znalosti veci; prejavovať svoje názory voči druhým v kritickom duchu; poslúžiť si vyfabrikovanými riešeniami alebo často omieľanými otrepanými radami; rozčuľovať sa, keď niekto neuvažuje ako my, aj keď následne hovoríme v prospech rôznorodosti a tolerancie; byť plní závisti, keď niekto v našom okolí nejako vyniká; vyžadovať od druhých takú dokonalosť, ktorá je nad ich sily a ktorú ani my nedosahujeme; požadovať úprimnosť a prirodzenosť, keď sa sami vyhýbame náprave.

Zrelosť a kritický pohľad

Ak pozeráme na druhých s láskou, často si uvedomíme, že im môžeme pomôcť priateľskou radou; povieme im dôverne, čo si možno iní tiež všimli, ale neboli takí verní, aby ich na to upozornili. Iba táto jediná základná vec, láska, spôsobuje, že napomenutie alebo kritické slová sú v skutočnosti užitočné a konštruktívne: „ak budeš musieť opravovať chyby iných, rob to s láskou, vo vhodnej chvíli, bez toho, aby si druhého ponížil..., a so snahou poučiť sa a zlepšiť sa v tom, čo u iných naprávaš.“⁶

Aby sme dokázali zmeniť druhých, musíme byť schopní zmeniť sami seba. Ak si uvedomíme, čo treba polepšiť a aké je to ťažké a zároveň dôležité a oslobodzujúce, vtedy ľahšie vnímame druhých objektívnejšie, s túžbou naozaj im pomôcť. Ten, kto sivie sám v sebe vyjasní veci, vie, ako

a kedy ich povedať iným a je tiež schopný iných primerane vypočuť.

Vedieť prijímať kritiku a súhlasiť s ňou, je dôkazom duchovnej veľkosti a veľkej múdrosti: „Kto miluje napomenutia, miluje poznanie, kým ten, kto nemiluje dohováranie, je tupec.“⁷ Napriek tomu prijímať to, čo nám hovoria druhí, neznamená žiť stále tak, že budeme závislí na tom, čo kritického sa povie o našom profesionálnom alebo spoločenskom živote. Že budeme skákať podľa toho, čo sa hovorí alebo nehovorí o tom, čo robíme alebo čím sme. Toto by sa nakoniec stalo patologickým. Stane sa, že ten kto robí veci dobre, býva dosť kritizovaný: môžu ho posudzovať tí, ktorí nič nerobia, pretože jeho život a práca ich akoby obviňuje.⁸ Alebo tí, ktorí konajú presne opačne, pretože ho považujú za nepriateľa. A niekedy aj tí, ktorí robia tie isté alebo podobné veci a kvôli tomu žiarlia. Je preto veľa

prípadoch, kedy je potrebné nechať si „odpustiť“ od tých, ktorí nerobia takmer nič a od tých, ktorí nechápu, že sa môže urobiť niečo dobré aj bez ich účasti. V týchto prípadoch, ako nám radil náš Otec, „musíme mlčať, modliť sa, pracovať, usmievať sa.... a čakať. Neprikladajte vôbec žiadnu dôležitosť týmto hlúpostiam: milujte opravdivo všetky tieto duše. Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu!“⁹

Zodpovednosť byť príkladom

Zrelosť spája v sebe otvorenosť k druhým s vernosťou vlastnej ceste a vlastným zásadám a to dokonca i vtedy, keď vo vlastnom prostredí nenachádzame porozumenie alebo prijatie. Je isté, že ľahostajnosť, ktorú v našom okolí vnímame, môže znamenať, že aj my musíme pravdepodobne niečo zmeniť, alebo aspoň vysvetliť, alebo lepšie prezentovať. Ale sú niektoré veci,

ktoré sa u nás nesmú nikdy zmeniť, či už nás počúvajú alebo nie, chvália alebo urážajú, prijímajú alebo odmietajú, schvaľujú alebo zavrhujujú: „a tento konflikt, spôsobený tým, že svoju vieru budeš prejavovať skutkami, to je práve tá prirodzenosť, ktorú od teba vyžadujem.“¹⁰

Nie je vzácnosťou, že sa človek cíti osamotený a bez pomoci aj vo svojich najlepších snahách. Pokušenie vzdať sa, môže byť veľmi silné. Môže sa mu zdať, že jeho príklad alebo svedectvo sú zbytočné, ale nie je to tak: zápalka asi neosvieti celú izbu, ale všetci v tej izbe ju vidia. Bude veľa ľudí, ktorí si myslia, že nedokážu tento príklad napodobniť, ale vedia, že ho chcú nasledovať aspoň tak, ako sa dá, a tak ich toto svedectvo ťahá nahor. Všetci sa pamätáme, ako nám pomohol v zlepšení sa dobrý príklad mnohých ľudí. A napriek tomu je pravdepodobné, že títo ľudia vedia len veľmi málo o tom, aký vplyv na

nás mali. Máme veľkú zodpovednosť pri pozitívnom pôsobení na druhých. „Zlým príkladom ani vlastnou nedbalosťou nesmieš kaziť duše svojich bratov.“¹¹ Musíme hovoriť, dávať rady, motivovať, povzbudzovať, ale predovšetkým snažiť sa, aby naše slová boli sprevádzané skutkami ako svedectvo nášho života. Nie je možné, aby to tak bolo vždy alebo dokonca vo väčšine prípadov, ale musíme chcieť slúžiť všetkým a v prípade zlého príkladu vedieť úprimne poprosiť o odpustenie.

Bojovať po celý život

Otvoriť sa druhým je úzko späté s tým, ako postupujeme v úlohe, ktorá nás sprevádza po celý život: rozoznať podobu pýchy a bojovať za väčšiu pokoru. Pýcha sa prediera tými najprekvapivejšími škárami vo vzťahu s našimi blíždymi. Keby sa nám ukázala priamo, jej tvár by nám bola odporná a preto jej najčastejšou

stratégiou je skryť svoju tvár,
prezliecť sa. Pýcha sa obyčajne
skrýva za inú aktivitu , zdanlivo
pozitívnu, ktorú pomaličky
kontaminuje. Neskôr, keď zosilnie jej
najjednoduchšie a najzákladnejšie
prejavy rastú. Sú vlastné nezrelej
osobnosti: chorobná nedotklivosť,
neustále rozprávanie o sebe,
samolúbosť a neprirodzenosť vo
výrazoch a rozprávaní, nafúkané a
namyslené postoje spolu s
neschopnosťou spoznať vlastné
slabosti.

Pýcha sa často prezlieka za múdrosť,
čo by sa dalo nazvať intelektuálnou
pýchou, ktorá na seba berie podobu
precíznosti. Inokedy sa skrýva za
vášnivú túžbu konať spravodlivo
alebo brániť pravdu, aj keď v hĺbke
drieme predovšetkým túžba po
odplate alebo nafúkané
presvedčenie, ktoré zotročuje: snaha
všetko vymedzovať, posudzovať. Ide
o postoje, ktoré namiesto, aby pravde

slúžili, pravdou si slúžia -sú akýmsi jej tieňom -, aby živili túžbu stavať sa nad druhých.

Rovnako ako neexistuje úplné a dokonalé zdravie, tak nemôžeme úplne skoncovať s falošnými argumentami pýchy. Ale môžeme ju lepšie odhaľovať a nedopustiť, aby nám uberala priestor. Nastanú okolnosti, kedy nás pýcha oklame, pretože má tendenciu zaháňať nás do kúta; nechce, aby nám druhí pomáhali odhaľovať naše chyby. Ale keď my sami nevidíme jej tvár skrytú pod rôznymi podobami, tak druhí ju uvidia. Ak sme schopní vypočúť si bratské napomenutia a konštruktívnu kritiku, budeme môcť pýchu ľahšie demaskovať. Musíme byť pokorní a prijať pomoc od druhých, a byť pokorní tiež preto, aby sme druhým pomáhali, bez toho aby sme ich pokorovali.

Zrelosť sa napokon dá zhrnúť ako „´ zdravý psychologický predsudok ´ stále myslieť na druhých“¹². Zrelá osobnosť, ktorú od nás Boh požaduje – a o ktorú sa všetci snažíme, aj keď niekedy hľadáme na nesprávnom mieste -, je osobnosť toho, kto bude mať „ srdce milujúce, srdce trpiace, srdce, ktoré sa raduje s druhými.“¹³

Alfonso Aguiló

1 Sir. 27, 5-6

2 František, Príhovor, 21-VIII-2013

3 Pr 15, 31

4 Jk. 1, 19

5 Sir. 22, 8

6 Vyhňa, č. 455

7 Pr. 12, 1

8 Prv. Múdrost 2, 10-20

9 Sv. Josemaría, List svojim synom v Holandsku, 20-III-1964 (Prv.Vázquez de Prada,A.)

10 Cesta, č. 8

11 Vyhňa, č. 955

12 Vyhňa, n. 861

13. František, Příhovor, 17-VI-2013

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/zit-v-
dialogu-s-druhymi/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/zit-v-dialogu-s-druhymi/) (08.08.2025)